

שאלה: מה עלינו לכיין, כוונות פשוטות, במצות ארבע המינים לחג הסוכות?

תשובה: כל חג של תורה יש לו יחודיות, יש לו כונה פרטית מה בא לסמל. חג פסח, בו נהיינו לעם. כמו שכתוב "להוציא גוי מקרב גוי" (דברים ד, לד). עת שהקב"ה גאל אותנו היינו דומים ממש למצריים, בלי מצוות. היינו שקועים במ"ט שערי טומאה. "ואת עירום ועריה" היינו מחוסרים מצוות עד שהקב"ה מסר לנו מצות מילה ומצות הקרבת קרבן פסח. רק אז נהיינו מיוחדים להקב"ה. המדרש מתאר שהיינו במצרים "כעֹבֵר שהוא נתון בתוך מעיה של בהמה, והרועה נותן ידו ושומטו מהבהמה" (מדרש תהלים קט"ז, ומהר"ל, גבורות השם, פרק ג). העֹבֵר היה חלק מהאם.

חג שבועות מסמל לנו שקבלנו את התורה, מדריך לכל החיים שהם תקינים. קשר של יום יום, רגע רגע, עם הקב"ה.

אבל חג הסוכות מסמל לנו אחדות ישראל. כך פירשו במדרש (ויקרא רבה פרשה ל פסקה יב):

[א] "פרי עץ הדר [=הוא אתרוג] אלו ישראל. מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח, כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה [=טעם] ויש בהם מעשים טובים [=ריח טוב].

[ב] כפות תמרים [=הוא הלולב] אלו ישראל. מה התמרה הזו יש בו טעם [=פרי תמר יש בו טעם מתוק] ואין בו ריח, כך הם ישראל יש בהם שיש בהם תורה, ואין בהם מעשים טובים.

[ג] וענף עץ עבות [=הוא ההדס] אלו ישראל. מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם, כך ישראל יש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה.

[ד] וערבי נחל אלו ישראל. מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים.

ומה הקדוש ברוך הוא עושה להם? לאבדן אי אפשר! אלא אמר הקדוש ברוך הוא יוקשרו כולם אגודה אחת והן מכפרין אלו על אלו. ואם עשיתם כך, אותה שעה אני מתעלה הה"ד (עמוס ט, ו) "הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יִסְדָּה". ואימתי הוא מתעלה? כשהן עשויין אגודה אחת".

רעיון זה מופיע גם בגמרא (מנחות כז ע"א):

"ארבע מינין שבלולב, ב' מהן עושין פירות [=אתרוג ותמרים], וב' מהם אין עושין פירות (=הדס וערבה). העושין פירות יהיו זקוקין לשאין עושין, ושאין עושין פירות יהיו זקוקין לעושין פירות. ואין אדם יוצא ידי חובתו בהן עד שיהיו כולן באגודה אחת. וכן ישראל בהרצאה עד שיהיו כולן באגודה אחת שנאמר "הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יִסְדָּה".

מה פירוש "בהרצאה אחת"? מפרש רש"י: "כשהם מתענים [=ביום כיפור] אין נענין [=אין תפילותיהם מצליחות] עד שיהיו באגודה אחת, צדיקים ורשעים, דומים לעושים פירות ואין עושים פירות".

הרי זה לימוד גדול מה מוטל עלינו לעשות בימים אלו. לְחַזֵּק את אחדות ישראל, לראות איש בטובת רעהו.